

TAMPEREEN KAUPUNKI

Hyvä hallinto- ja johtamistapa

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatapa

TAMPEREEN KAUPUNKI

Hyvä hallinto- ja johtamistapa sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen ja tuloksellisuus

Perusopetuksen kuvaus ja itsearviointi
24.1.2022

Perusopetusjohtaja Kristiina Järvelä

Palveluryhmän toimintaympäristöanalyysi

Talouden tavoitteet ja riskit

Mahdollinen ryhmäkokojen kasvu ja sen vaikutukset talouden ja opetuksen ennustettavuuteen

Sisäilmaongelmista johtuvat kasvavat kustannukset

Uudisrakentamisesta ja perusparannuksista johtuvat ennakoimattomat viivästykset

Strategiset tavoitteet ja riskit

Kouluilla työskentelevän henkilöstön saatavuus

Palveluverkon muutokset ja riittävyys

ICT-välineistön riittävyys ja saatavuus

Ammatillisen kasvatustyön houkuttelevuuden heikkeneminen.

Tietoturvallisuuteen liittyvät riskit

Laajamittainen digitaalisen palvelun häiriö

Hyvinvointierojen kasvu ja palvelutarpeen lisääntyminen

Pandemian aiheuttama oppimisvaje sekä koulua käymättömien oppilaiden määrän lisääntyminen

Sujuvien yhdyspintojen rakentaminen hyvinvointialueen kanssa

Vahinkoriskit

Toiminnan tavoitteet ja riskit

Palveluryhmän keskeisimmät tehtävät ja toiminta-ajatus

- Perusopetuksen keskeisimmät tehtävät ja toiminta-ajatus :
 - Järjestää perusopetuslain mukaisesti perusopetusta
 - Järjestää erityistä hoitoa ja erityisopetusta sitä tarvitseville lapsille

Kunnan tulee järjestää perusopetuslain mukaista maksutonta perusopetusta perusopetuslain mukaisesti alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille. Opetuksen palvelut järjestetään siten, että toiminnan johtamisessa ja ohjauksessa toteutetaan sujuvan koulupolun periaatetta. Perusopetus tukee lapsen ja nuoren kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa.

Palveluryhmän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet

- Perusopetuksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet toimintaympäristön, toiminnan sekä siihen liittyvien uhkien ja mahdollisuuksien mukaan:
- Vastata kasvaviin ja muuttuviin palvelutarpeisiin
- Palvelujen resurssien jako alueelliset erot huomioiden
- Terveellisten ja turvallisten työ- ja oppimisympäristöjen ylläpitäminen ja laadun takaaminen
- Digitalisaation monipuolinen eteneminen ja hyödyntäminen

Hallinto- ja johtamiskulttuuri

Hallinto- ja johtamiskulttuurin nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
1. Hallinnon osa-alueet, vastuut ja toimintatavat on määritelty (hyvän hallinnon periaatteet ja prosessi: palvelujen laatu ja tuloksellisuus, tasapuolisuus ja puolueettomuus, selvittämisvelvollisuus, perusteleminen ja päätöksenteko, avoimuus ja hyvä tiedonhallintatapa), ohjaus ja valvonta)	3		Perusopetuksen johtoryhmä
2. Johto (toimielin, johtava viranhaltija, esimies) osoittaa esimerkillään sitoutumista kaupungin johtamis- ja eettisiin periaatteisiin ja viestii johdonmukaisesti toiminnallaan niiden merkityksestä henkilökunnalle ja palveluita tuottaville organisaatioille.	3		Perusopetuksen johtoryhmä
3. Johtamisen rakenteet on määritelty ja toimeenpantu esimiehille ja henkilöstölle. (mm. Tehtävät, toimivaltuudet, toimintaprosessit sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuiden, velvollisuuksien, raportointimenettelyt)	3		Perusopetuksen johtoryhmä
4. Henkilöstöä on tiedotettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tärkeydestä, merkityksestä ja hyödyistä, sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaperiaatteista ja menettelyistä.	3	Tiedotetaan riskiprofiilista. Johtaja- ja henkilöstötilaisuuksissa keskustellaan riskienhallinnan ennakoineista.	Perusopetuksen johtoryhmä
5. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttaminen on ohjeistettu ja toimintatapa on järjestetty	3		Perusopetuksen johtoryhmä

Hallinto- ja johtamiskulttuuri

Hallinto- ja johtamiskulttuurin nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisen ohjeistuksessa otetaan huomioon toimintaympäristön muutokset.	3		Perusopetuksen johtoryhmä
7. Johto varmistaa asiantuntevan henkilöstön ja että henkilöstö ylläpitää ja jatkuvasti kehittää ammatillista osaamistaan (rekrytointi, koulutustarpeiden arviointi, resursointi, osaamisen kehittäminen)	3		Perusopetuksen johtoryhmä
Kokonaisarvio hallinto- ja johtamiskulttuurin nykytilasta ja kehittämistarpeista: 3 Hallinnon johtamisrakenteen nykytilan arviot ovat pysyneet lähes samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna ja ovat edelleen hyvällä tasolla. Henkilöstön tyytyväisyys sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvään tiedottamiseen oli hiukan heikentynyt edelliseen kyselyyn verrattuna. Osion yhteinen kehittämistavoite: varmistaa rakenteiden selkeys ja tarkoituksenmukaiset toimintaohjeet.			

Hallinto- ja johtamiskulttuuri

Valitukset, oikeudenkäynnit, merkittävät korvausvaatimukset tai oikeusseuraamukset	Ajankohta	Taloudellinen riski (€ arvio)	Vastuutoimija(t)
- Yhteensä 10 kpl aluehallintoviraston valituksia vuonna 2021		Ei ole taloudellista riskiä	Ko. koulun rehtori, opetusjohtajat ja perusopetusjohtaja

Järjestelmällinen ja tuloksellinen riskienhallinta

Järjestelmällisen riskienhallinnan nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
1. Strategisten sekä toiminnan ja talouden tavoitteiden riittävyys, olennaisuus, selkeys ja tavoitteellisuus on varmistettu. Tavoitteisiin sekä toiminnan tuloksellisuuteen liittyvät riskit voidaan tunnistaa ja arvioida.	3		Johtoryhmä, Perusopetusjohtaja ja opetusjohtajat
2. Kaupunkistrategian ja toiminnan ja talouden tavoitteet on käsitelty henkilökunnan kanssa.	3		Perusopetusjohtaja ja opetusjohtajat
3. Talousarvio on realistinen suhteessa palvelutarpeisiin sekä investointien tulorahoitukseen.	3	Talousarviota tarkastellaan säännöllisesti suhteessa toteumaan. Talouden seurannan ja suunnittelun työkalut antavat tietoa talousarvion muodostumiseen. Varmistetaan, että talousarvio huomioi kasvavan oppilasmäärän lisäksi muuttuvat palvelutarpeet oppimisen tuen osalta.	Perusopetusjohtaja , opetusjohtajat, rehtorit & taluspäällikkö
4. Toiminnan suunnittelussa hyödynnetään vaikutusten (mm. kuntalais-, yritys-, ympäristö) arviointeja?	3		Johtoryhmä
5. Toimintaympäristö on analysoitu ja riskiprofiili on laadittu.	3		Perusopetus johtoryhmä

Järjestelmällinen ja tuloksellinen riskienhallinta

Järjestelmällisen riskienhallinnan nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
6. Riskejä ja epävarmuustekijöitä tunnistetaan, arvioidaan ja analysoidaan eri organisaatiotasolla.	3		Perusopetus johtoryhmä & rehtorit
7. Toimintaympäristön muutokset huomioidaan mahdollisuuksien ja uhkien sekä niiden hyväksyttävyyden arvioinnissa.	3		Johtoryhmä
8. Riskien hyväksyttävyydestä ja hallintamenettelyistä (eri toimijoiden kanssa) päätetään sekä riskien hallintakeinojen toimivuutta arvioidaan ja kehitetään.	3		Johtoryhmä
9. Vastuiden ja toimivaltamääräysten tarkoituksenmukaisuutta, roolien selkeyttä sekä prosessien toimivuutta arvioidaan ja päätetään toimenpiteistä.	3		Perusopetusjohtaja ja opetusjohtajat
10. Resurssien riittävyys ja ripeät toimenpiteet on varmistettu.	3	Toiminnan ja talouden seurannan ja suunnittelun työkalut käytössä sekä säännöllinen tiedonsiirto yksiköiden ja opetusjohdon välillä.	Johtoryhmä, perusopetusjohtaja ja opetusjohtajat

Järjestelmällinen ja tuloksellinen riskienhallinta

Järjestelmällisen riskienhallinnan nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetilä sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
11. Riskienarvioinnissa huomioidaan esimerkiksi toiminnan ja investointien tuloksellisuuteen, jatkuvuuteen ja häiriöttömyyteen, henkilöstön jaksamiseen, fyysiseen turvallisuuteen, tilojen kuntoon ja sisäilmaolosuhteisiin, lainmukaisuuteen, toiminnan eettisyyteen, väärinkäyttöihin sekä tietojen ja raportoinnin luotettavuuteen liittyviä riskejä.	3		Johtoryhmä & rehtorit
12. Riskienhallinnan toimenpiteet on saatu kiinteäksi osaksi tavanomaisia suunnittelu-, päätöksenteko-, talous- ja toimintaprosesseja.	3		Johtoryhmä
13. Riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan talousarviovuoden aikana.	3		Johtoryhmä
14. Tunnistetut merkittävimmät riskit: - Henkilökunnan ylikuormitus sekä siitä johtuvat ylimääräiset henkilöstömenot. - Väkivallan uhka asiakkailta henkilökuntaa kohtaan. - Työtehtävien rajaamisen vaikeus. - Kirjattu yksikössä pelastussuunnitelmaan ja niiden lisäksi varauduttu laatimalla laaja turvallisuussuunnitelmakansio - Oppilaiden aggressiivisuus - Resurssien riittämättömyys - Tukea tarvitsevien oppilaiden tarvitsemat tilat ja resurssit riittämättömät			Perusopetusjohtaja , opetusjohtajat & rehtorit
Järjestelmälliseen riskienhallintaan liittyvä dokumentaatio: Palvelu- ja vuosisuunnitelma, henkilöstösuunnitelma, riskiprofiili, valmiussuunnitelma		Toteutetaan suunnitelman mukaisesti	Johtoryhmä & kehittämisspäällikkö
Kokonaisarvio riskienhallinnan nykytilasta ja kehittämistarpeista: 3			
Kehittämistarve: Kokonaisvaltainen ote riskiprofiilin kehittämiseen ja analysointiin läpi vuoden. Talousarvio huomioi kasvavan oppilasmäärän lisäksi muuttuvat palvelutarpeet oppimisen tuen osalta.			

Järjestelmällinen ja tuloksellinen riskienhallinta →

Riskienhallinnan toteutukseen liittyvät suunnitelmat	Laadittu / päivitetty viimeksi	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
Valmiussuunnitelma <ul style="list-style-type: none"> Valmiussuunnitelman ajantasaisuus tarkistetaan vuosittain 	Osin päivitetty 2020	2021 sivistyspalvelujen johtoryhmässä aikataulutettiin päivitys vuodelle 2022	PO johtoryhmä, turvallisuuspäällikkö
Pelastussuunnitelmat <ul style="list-style-type: none"> Pelastussuunnitelmia pidetään yllä ja niiden ajantasaisuus tarkistetaan ennen lakisääteisiä palotarkastuksia 			Perusopetuksen johtoryhmä
Työsuojelun vaarojen arvioinnit <ul style="list-style-type: none"> Toteutus yhdessä työsuojeluorganisaation kanssa 			Johtoryhmä
Jatkuvuussuunnitelmat <ul style="list-style-type: none"> Tietojärjestelmien jatkuvuussuunnitelmat 		Laadinta edellyttää tietohallinnon asiantuntemusta. Suunnitelma laaditaan 2022.	Perusopetuksen johtoryhmä & tietohallinto
Yksikkökohtaiset turvallisuusohjeistukset <ul style="list-style-type: none"> Täydennetään tarvittaessa riskienhallinta- ja turvallisuustiimin turvaopasta ja -ohjeistuksia 			Rehtorit
Riskiprofiili	12/2021	Säännöllinen katsaus profiiliin ja tarvittaviin toimenpiteisiin..	Perusopetusjohtaja, opetusjohtajat & kehittämisspäällikkö

Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteet

Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteiden nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
1. Toimielimen, johtavien viranhaltijoiden ja esimiesten keskeiset valvonnan kohteet sekä toteuttamisvastuut on määritelty ja valvontamenettelyt on toimeenpantu dokumentoidusti. (tavoitteiden ja riskien perusteella)	3		Johtoryhmä
2. Päätöksenteon laadun ja hyvän hallinnon menettelyiden asianmukaisuus on varmennettu. (valmistelu, esittely, tasapuolisuus, puolueettomuus, viivytyksettömyys, toimivaltuuksien noudattaminen jne.)	3		Johtoryhmä
3. Kuntalaisten palvelutarpeisiin vastaamista, toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamista, tuloksellisuutta, investointien laadukasta toteutumista, toimintaan liittyvien lakien ja määräysten noudattamista sekä toiminnan eettisyyttä edistetään.	3		Johtoryhmä
4. Talousarvion noudattamista, investointihankkeiden suunnitelmanmukaista toteutumista sekä kustannusarvioiden toteutumista varmennetaan.	3		Johtoryhmä
5. Taloushoidon menettelyiden asianmukaisuus on varmennettu. (tulojen perusteet ja laskutus, menojen käsittely, hankintamenettely, asia- ja numerotarkastus, hyväksymismenettelyt)	3		Johtoryhmä

Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteet

Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteiden nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
6. Valvontatoimenpiteiden riittävyttä ja tuloksellisuutta on arvioitu (merkittävien riskien hallinnan ja valvontatoimenpiteiden riittävyys, tavoitteiden saavuttaminen, raportoinnin luotettavuus ja toiminnan laillisuus)	3		Johtoryhmä
7. Havaittuihin poikkeamiin reagoidaan Johto varmentaa korjaavien toimien kohdentamisen ja riittävyyden mm. (osto)palveluiden saatavuus ja laatu, häiriöt teknologioissa ja tietojärjestelmissä, investointien hallinta, väärinkäytökset, jne.	3		Johtoryhmä & tietohallinto
8. Kirjaa tähän toimintavuoden aikana tapahtuneet omaisuuden menetykset ja arvonalennukset - Muutama tietotekninen päätelaite on hajonnut, kiinteistön seinä on tuhrattu ja ikkunoita hajonnut. - Normaali kaluston ikääntyminen yksikössä			
Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteitä todentava dokumentaatio: Palvelu- ja vuosisuunnitelmaraportointi, tilinpäätös, päätös menojen hyväksyjistä, delegointipäätökset, hankintapäätökset			
Jatka tarvittaessa uudelle dialle.			
Kokonaisarvio valvontatoimenpiteiden nykytilasta ja kehittämistarpeista: 3 Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteiden kokonaisarvio on hiukan parantunut edellisestä vuodesta ja on edelleen hyvällä tasolla. Erityisesti päätöksenteon laadun varmentamisen ja taloudenhoidon menettelyiden asianmukaisen varmentamisen arviot olivat parantuneet.			

Viestintä ja raportointi

Viestinnän ja raportoinnin nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
1. Johtamista, sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa palveleva olennainen ja laadukas sisäinen ja ulkoinen tieto on tunnistettu ja määritelty?	3		Johtoryhmä
2. Tietoa kerätään ja jalostetaan johtamista, päätöksentekoa, sisäistä, kuntalaisten ja eri sidosryhmien ulkoista arviointia sekä valvontaa palvelevaksi.	3		Johtoryhmä
3. Toiminnan arvioimiseksi kerättyjen tietojen oikeellisuus, riittävyys ja hyödynnettävyys on varmistettu.	3		Johtoryhmä
4. Kaupungin toimintaan liittyvistä tavoitteista, periaatteista ja vastuista viestitään henkilöstölle ja eri sidosryhmille.	3		Johtoryhmä
5. Tietoa ja raportointia hyödynnetään yksiköiden johtamisessa, päätöksenteossa sekä toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisen, investointien toteutumisen seurannassa, sekä tuloksellisuuden arvioinnissa.	3		Johtoryhmä

Viestintä ja raportointi

Viestinnän ja raportoinnin nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
6. Tavoitteista, riskeistä sekä korjaavien toimenpiteiden toteutuksesta raportoidaan riittävästi.	3		Johtoryhmä
7. Tietojen ja asiakirjojen julkisuuden, luottamuksellisuuden ja salassapidon sekä käsittelyn lainmukaisuus on varmennettu.	3		Johtoryhmä
Jatka tarvittaessa uudelle dialle.			
Kokonaisarvio viestinnän ja raportoinnin nykytilasta ja kehittämistarpeista: 3 Kokonaisarvio oli pysynyt lähes samalla tasolla kuin viime vuonna ja näin ollen edelleen hyvällä tasolla. Monimuotoista viestintää kehitetään edelleen ja jatketaan riskiraportoinnin käsittelyä myös koulupoluilla.			

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta ja arviointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seurannan ja arvioinnin nykytilan mukaiset menettelyt ja tavoitetila sekä viittaus todentavaan dokumentaatioon	Arvio nykytilasta (1-4)	Kehittämistoimenpiteet	Vastuutoimija(t) ja aikataulu
1. Lauta- tai johtokunta arvioi ja valvoo hyvän hallinto- ja johtamistavan ja siihen sisältyvän sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä sekä siihen liittyvien eri osatekijöiden ja menettelyiden riittävyyttä ja tuloksellisuutta?	3		Sivistysjohtaja, perusopetusjohtaja
2. Lauta- tai johtokunta osallistuu toimintaympäristön analysointiin ja riskiprofiiliin sekä merkittävimpien riskien hallinnan käsittelyyn.	3		Sivistysjohtaja, perusopetusjohtaja
3. Ulkoistetuissa palveluissa tai avustustoiminnassa seurataan ja arvioidaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyttä ja toimivuutta.	2	Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan kokonaistarkastelu	Johtoryhmä
4. Sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen raportit käsitellään ja annettujen suositusten toteuttamisesta huolehditaan	3		Johtoryhmä
5. Tilinpäätöksen toimintakertomukseen sisältyvä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko valmistellaan.	3		Taluspäällikkö & perusopetusjohtaja
Jatka tarvittaessa uudelle dialle.			

Kokonaisarvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seurannan ja arvioinnin nykytilasta ja kehittämistarpeista: 3

Arvio on hiukan heikentynyt viime vuodesta. Riskiprofiilit käsitellään lautakunnassa osana palvelu- ja vuosisuunnitelmien hyväksymistä ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko tehdään vuosittain ja käsitellään johtoryhmissä. Tämän osa-alueen osalta yksiköiden tietämys voi olla osin puutteellinen, mikä näkyy arvioissa.

Liitteet

- Riskiprofiili, toimitus 15.2.2022
 - Tulostetaan Granite-järjestelmästä pdf-muotoon ja liitetään osaksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan kuvausta.

Perusopetus
riskiprofiili